

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Igen vagy nem? I. (Guggenberger.) — Az „Erdélyrészi Magyar Közmívelődési Egyesület.” (Turcsányi Gyula D.) — Apróságok. — Nekrológ. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Igen vagy nem?

I.

Mit akar itt ez a kérdés? Mire nézve kívánom én elhatározásunkat, hogy: igen vagy nem? Megmondom azonnal. Én is a zsinat kérdéséhez volnék bátor szólni, és a ki annak szükségességéről úgy is meg van győződve vagy a ki, az antizsinatisták táborához már szegődött és ebbéli meggyőződése erősen áll mint kőszikla: az fordítson egyet és nézzen érdekebb és új dolgok után. De a ki velem együtt azon véleményen van, hogy még korán lesz azt a zsinatkérdést eltemetni, sőt inkább megérdemli, hogy vele igen komolyan még foglalkozunk: azt barátságos eszmeceserére tisztelettel meginvitálom.

Gondolkodóba ejti az embert, kérem, ha végig nézünk azon éveken melyek során át a magyarhoni evang. egyház a zsinat kérdésével foglalkozik. Már huszonhat esztendeje, hogy egyházunk folyton napi renden tartja. Tanulságos, kérem, az idevágó jegyzőkönyveket lapozgatni. Van az orvosi tudománynak egy masinája, mely pontosan leírja és megmutatja, hogy a betegnek érverése mint emelkedik vagy száll le, mint jár rendesen vagy rendetlenül és a szerint fokozza vagy sorvasztja a kedves betegünk felépülése és életképessége iránt táplált reményünket. Szellemi életünk az egyházi téren azon intézkedésekben nyilatkozik, melyeket egyházunk fennállása, fejlesztése és felvirágzása tekintetében teszünk. Egyházi életünknek is van ütereje és ez azon lelkesedés, mellyel intézményeinket fenntartjuk, fejlesztjük, felvirágoztatjuk, szóval: az életet bennük megtartjuk, hogy egyházunk élő szervezetnek megmaradjon és ne váljék holt masinává, mely mindennapi munkáját pontosan végzi ugyan, de azért élet benne még sincsen.

Melyek azon nyilvánulások, melyekből megismerjük, hogy az egyház élő organizmusnak megmarad, vagy holt géppé készül süllyedni? A vallásos és erőlköcsös, szóval a hitélet az egyes gyülekezetekben,

azon hitélet, mely arra tanítja gyülekezeteink tagjait, hogy keresztyénnek lenni, nem elég templomot s iskolát építeni, papot tanítót fizetni, az egyházi adót leróni, no meg időnként benézni a templomba is, hanem kell hogy az igazi keresztyén legyen élő köve a Krisztus anyaszentegyházának; élő — a mennyiben nem ő él, hanem a Krisztus él ő benne, és kő — a mennyiben legjobb tehetsége szerint hozzájárul Isten országának felépítéséhez.

Ezen életnyilvánulásokhoz számítom továbbá élénk közéletünket egyházi tanácsstermeinkben, kezdve a szerény gyülekezettől fel az egyetemes gyűlésig. E gyűléseinknek feladata nyilvánosan ellenőrizni sáfáraink munkálkodását, közös érdekeinknek, egyházi és iskolai intézményeinknek hű és áldozatkész ápolása; az egyes hívőknek, gyülekezeteknek, esperességeknek, kerületeknek magán érdekeit a közérdekekkel összeegyeztetni vagy ha kell, ezeknek alárendelni; életben tartani és fejleszteni az önkormányzati és testületi szellemet, az együtvértartozás érzetét, hogy legyen egyházunk egy kompakt egész, mely erősen álljon befelé és kifelé. Élénk mondom legyen ezen élet, azaz menjünk el szívesen tanácsstermeinkbe és legyünk tanácskozásainkban kitartók.

Ezen életnyilvánulásokhoz számítom végre a zsinatot. A mi a növényi életben a virág, az az egyházi életben a zsinat: új életnek adója. Minden organizmus idővel — ha szabad ily triviális kifejezéssel élnem — elkopik, és egyes alkatrészei itt ott felmondják a szolgálatot. Lám, a mi egyetemes gyűléseinkről már most mindenki elismeri, hogy másképp kell szervezni.

Az igazság változatlan és örökkévaló; sáfárja pedig az anyaszentegyház. De a formák, melyekben az egyház az igazságot kifejezi, mulandó időnek születtjei, halandó embereknek alkotásai. A mit az idő alkot, azt maga az idő meg is viseli, magával is viszi; hisz ő az a kronos, mely saját gyermekeit felémészti. De kell, hogy azon formák helyébe, melye-

ket az idő foga megviselt, mások lépjenek, mások alkottassanak. És kicsoda az az anyaszentegyházban, ki erre jogosítva van? Egyedül maga az anyaszentegyház az, mely ezt legfőbb itélő- és alkotó széke, a zsinat által cselekszi. Igaz ugyan az, a mit Luther a lipcei disputatio alkalmával merészen oda vetett: „Auch Synoden können irren“, de azért a legfőbb forum mégis a zsinat marad.

E világon él az anyaszentegyház mint az állam testében élő test. Állam és egyház egymást nem uralhatják. És ha történt is a világtörténelemben, hogy hol az Állam uralkodott az Egyház fölött, hol pedig az Egyház az Állam felett, ez mindig tévedés volt és zsarnokságra vezetett, mely alól az elnyomott fél elébb utóbb mindig felszabadította magát. Egyház és Állam csak úgy fognak áldásosan működni, ha az egymásközi viszonyt tisztázzák és nemes törekvéseikben egymást segítik. Az Állam ezt törvényhozó testülete: az Egyház pedig az ő összesége, a zsinat által cselekszi.

Az államok ezen jogukat sűrűn gyakorolják és életkérdés az Egyházra nézve is, hogy ezen jogáról le ne mondjon. A mely egyház ezen jogáról lemond vagy zsinatot tartani többé nem képes, az a kihalók sorába lépett.

Legyen-e zsinat: nem-e? Ez a kérdés jelenleg élenként foglalkoztatja magyarhoni evang. Egyházunk mérvadó köreit. Visszatérek arra, honnét kiindultam, egyetemes gyűléseink erre vonatkozó jegyzőkönyveire. Tapogassuk csak egy kissé Egyházunk útterét.

Tán kissé hosszú útra vezetem a tisztelt olvasót, de tessék elhinni, az út igen érdekes.

1860-ban volt. Kemény küzdelem ideje a Pátens által ütött sebek miatt. Akkor történt, hogy az egyetemes gyűlés megválasztá a zsinati bizottságot, annak élére állítván boldog emlékü Radvánszky Antalt s megbizván a kiküldött munkásokat, hogy rendszeres és részletes dolgot készítssenek.

1861-ben a bizottmány a fennforgó viszonyok miatt tervet nem készíthetvén, újra felkérte annak elnöke, hogy az ügyet egész eréllyel karolja fel s a munkálatot a jövő gyűlésen beterjessze.

1862-ben dolgozat még mindig nem lévén beterjesztve az egyetemes gyűlés úgy nyilatkozott, hogy „ez lévén egyházunkra nézve egyik legfontosabb tárgy, melyet lelkiismeretesen és feszített erővel kellene kidolgozni; s miután autonomiánk visszaállítását által egyházi ügyeink szabad kezeléséhez jutottunk, megbocsáthatlan hanyagság volna, ha ezt az egyházak befolyásával s érett megfontolással elő nem készítenénk: a bizottság dolgozatát a jövő gyűlésre terjessze be.

1865-ben a munkálatból a perrendtartás már készül.

1866-ban a választmány jelenti, hogy a „zsinati előmunkálatok több ágazatai már teljesen befejezvék s a többi is készül.“

1867-ben az előmunkálatok legnagyobb részt elkészülvén s már ki is nyomattatván a lelépő Kubinyi másodelnök helyébe pedig Nm. Fabinyi Teofil,

jelenlegi igazságügyminiszter megválasztatván az egyetemes gyűlés kimondta: „Az egyházi zsinatnak 1868-ban megtartása iránt azonnal lépések tétessenek.“

1868-ban zsinat ugyan nem tartatott, de a zsinat szerkezete iránti javaslat kész volt, kész volt 5 tárgyra nézve az előmunkálat. Az összes igen terjedelmes munkálat egy könyvvé foglaltatott, Szeberényi és Hurbán által szláv-, Sztehlo által pedig német nyelvre lefordíttatni és minden gyülekezetnek megküldetni határozatott, Torkos Károly jegyző pedig megbízott, hogy az egészhez előszót írjon.

A bizottságnak köszönet szavaztatott és — tessék azt a könyvet akárkinek elolvasni, megfog arról győződni, hogy a köszönetet meg is érdemelte.

Ez időtől fogva kezdődik a húzavona.

1869-ben azt tapasztalja az egyetemes gyűlés, hogy Torkos jegyző sem előszót nem írt, sem egybe nem szerkesztette a munkálatokat, sem lefordítás végett ki nem adta, de még az egyetemesen feltügveő többszörös sürgetésére sem tett semmit, sőt a dolgozatokat sem adta ki kezéből. Az egyetemes gyűlés „méltó megütközéssel“ fogadta ezen jelentést és hogy „ezen zsinati munkálatok már valahára elkészíttessenek és az egyházakkal közöltessenek“ Torkostól a megbízatást megvonta és Szeberényire ruházta.

1870-ben minden készen volt ugyan, de az egyetemes gyűlés úgy találta, hogy esperességeknek, kerületeknek időt kell engedni a munkálat tanulmányozására és véleményeik kicserélésére, hogy előbb bizonyos közvélemény alakulhasson.

1871-ben az ügy ott állott, hogy az esperességek nem igen törték fejüket a tanulmányozáson s e miatt az ügy csak „szorgalmaztatott.“

1872-ben egy lépéssel sem voltunk tovább.

1873-ban a tiszai kerület beterjesztette észrevételeit és az ügy — továbbra is szorgalmaztatott.

1874-ben a dunáninneni kerület jelenti, hogy véleménye még nem kész. Az ügy — továbbra is szorgalmaztatik.

1875-ben a dunáninneni kerület véleményével még mindig nem készülhetvén el az ügy — szorgalmaztatik.

1876-ban az ügy — továbbra is szorgalmaztatik.

1877-ben a tiszai kerület indítványozza, hogy addig is, míg a zsinat megtartatik, legalább egygyöntötti egyházrendezet készíttetnék. Az indítvány kiadatik a kerületeknek és felszólítatnak, hogy egyházrendezereiket terjesszék be.

1878-ban erre a dunáninneni kerület előterjeszti, hogy ily egyházrendezet megállapítására nem az egyetemes gyűlés, hanem csak a zsinat illetékes; az egyes kerületekre nézve ez pedig belügy. Különben a dunáninneni kerületnek egyházi rendszere még csak készül.

A bányai kerület a magáét beterjeszti ugyan, de a kérdéses egyházrendezet meghozására szinte a zsinatot tartja illetékesnek, mely tehát mielőbb megtartandó volna.

A dunántúli és tiszai kerületek együtt járnak s azt mondják, hogy tudja Isten, mikor lesz zsinat,

ezért hárítsuk el legalább azon zavaró különbségeket, melyek az egyes kerületek egyházi rendszerei közt vannak.

A surrogatum elkészítésével a zsinati bizottság bizatik meg s a kerületek utasíttatnak, hogy rendszereiket ezen bizottsághoz küldjék be.

1879-ben három kerület egyházrendszere be volt ugyan küldve, de a dunáninnyi még nem, de majd meglesz ez is.

Egyébiránt utasíttatnak a kerületek, hogy a zsinati előmunkálat felett véleményeiket rövid határidő alatt terjesszék be.

1880-ban a dunáninnyi kerület Rendszere még mindig nem volt beküldve, de a zsinatra nézve annyi mégis történt, hogy a zsinati bizottság kiegészítettett.

1881-ben a zsinati bizottság jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy buzgón működik.

1882-ben a zsinatkérdése alszik.

1883-ban csak alszik. Már szóba se hozzák.

1884-ben a dunántúli kerület indítványa ismét szönyegre hozza a zsinat kérdését és annak megtartását szorgalmazza.

Az indítvány kiadatik a zsinati bizottságnak.

És 1885-ben mit véleményez a bizottság? Azt, hogy miután a kerületek csak a közel multban fogadták el egyházi rendszerüket, melyek életre valóságukat a gyakorlat még nem igazolta; miután a zsinat sokba is kerül: a zsinat megtartását ez idő szerint sürgősnek nem tartja.

És ez lón a határozat is. —

Ez a legutóbbi huszonhat év a zsinatra vonatkozó történetének rövid vázlata. Nem mondhatnám, hogy a kép épületes volna; nem mondhatnám, hogy valami nagy lelkesedés vagy buzgóságról tanúságot tenne. Az első években igen, erőteljesen jár egyházi életünknek pulzusa és öröm látni a pezsgő életet, — mely mindenütt nyilvánul.

De nem tart soká mint a — szalmatűz.

A történetíró, ki egyházunk történetének ezen szakaszát majdan megírja, midőn zsinati vajadásunk okmányait tanulmányozni fogja: minő ítéletet fog mondani a mi egyházi életünkről? — Nem vagyok én jó és nem is találgatom, de ki merem mondani, a mit én érzek, azt, hogy a zsinat kérdésének ilyen pertraktálása dicsőségünkre nem válik.

„Megbocsáthatlan hanyagságról és sürgősségről“ ismétlen beszélni, oly szép munkálatokat készíteni, mint a milyenek készültek, aztán pedig azon körök huzavonája miatt, melyeknek magyarhoni evang. egyházunk befelé erősödése nem áll érdekükben, félretenni az előmunkálatokat és megelégedni egy kis összhangzat megkísértésével az egyes kerületek rendszerei közt és miután ezen egyes rendszerek végre egymás mellé rakatnak a tanácskozás asztalára, azt mondani, hogy: ime, úgy is van most már mind-egyik kerületnek Rendszere, tehát a zsinat már nem szükséges: ez olyan összetörptülése egy magasztos eszmének és kezdetnek, mely a mi korunkat nevetéssé teszi az utókor előtt.

Guggenberger.

Az „Erdélyrészi Magyar Közmívelődési Egyesület“

és az ág. hitv. evang. magyar közönség.

A ki a fentebbi címet olvassa, azt mondhatná: „Ugyan mi köze a kettőnek egymáshoz?!“ — Egy országban több mindenféle testület van egymás mellett, — mindenik intézi a maga dolgát saját körében, saját statumai alapján; — terjeszkedik vagy leolvad, emelkedik vagy alásüllyed a szerint, a mint reá a közönségnek inkább vagy kevésbé van szüksége; — tagokat toborz, sokszor egy, másik talán határozélu intézmény rovására; divat és momentán benyomások alatt álló körülmények létrehozzák — majd ezek változával vagy megsemmisítésével ismét elenyésznek. Voltak és nincsenek, — vannak, hogy ne legyenek!

Úgy van biz az! . . . Vannak ilyen intézmények is! . . . s az ilyenek létezése időkérdés: ma vannak, holnap már elfűjja őket a szélvész. — Ámde mi ez idő szerint nem ily tűnő, jobban mondva fel- és le-tűnő intézménnyel állunk szemben. Sőt ellenkezőleg: két oly — nyugodt lélekkel mondhatjuk — isteni intézmény mind a kettő, melyeknek létele, fejlődése, izmosodása és felvirágzása édes mindnyájunkra nézve, úgyszólva létérdek kérdés.

Lássuk csak: minő céljai vannak az ág. hitv. evang. egyháznak — egészben véve?! . . . Az emberiség üdvét Krisztus tanításának szellemében munkálni! . . . Szentegyházunknak célja más nem lehet!

Az üdv szorosabb értelemben a lélekre tartozik ugyan, de tágabb értelemben vonatkozik biz az földi, tehát anyagi, testi lételünkre is. Krisztusnak egész élete tanubizonyosság arról, hogy ő kiváló súlyt fektetett a hazafiságra, — s minden idealizmusa mellett is nagyobb készséggel munkálta a zsidó boldogságát, mint a pogányét, — jóllehet örvendett (és ebben van az evangyéliomi tökéletesség) az ő körén kívül eső embertársainak boldogulásán és boldogsága fejlődésén és biztosításán. De sőt munkálta is ezt: hanem azon megjegyzéssel, hogy: „nem jó a gyermektől elvenni a kenyeret és a kutyának vetni azt.“

Megtaláljuk ebben az ág. hitv. evang. egyház-közönség törekvéseinek is rugóit, melyek: az üdv munkálása, — az emberiség iránt hű szeretet, Krisztus szellemének kutatása és az életben való érvényesítésére való lankadatlan törekvés.

Politikát tehát az ág. hitv. evang. egyház, mint olyan, egyáltalában nem űz; — de az evang. ember szereti embertársát, munkálja ennek üdvét, — kötelességét pedig teljesíti minden irányban, természetesen mint honfi is. — Így az evang. egyház egészben.

A magyarországi ág. hitv. evang. egyház sem akar ennél egyebet, de nem is akarhat, — meg ne is akarjon! . . . A különbség tehát az egész és a rész között az, hogy: ez, mint az egésznek része, amaz általános elveket itt specifikálja s alkalmazza, mint a magyar állampolgáraiból álló testület. Céljai

a magyar állam céljaival sem ellentétesek, — sem amazétól eltérők nem lehetnek.

Ha végig tekintünk egyházunk multján, méltó önérzettel valljuk magunkat tagjainak. — Nincsen se kedves hazánk, se szentegyházunk multjában bár csak egyetlen egy oly esemény is, mely miatt őseinket megtagadnunk vagy szégyenlentünk kellene: de olyan mely tette kész van elég! — — Egyházunk derék férfiai a munka elől soha ki nem tértek: dolgoztak bámulatot keltő kitartással. Sokan voltak s vannak köztük, kik, a midőn a szellemi munkában elfáradtak, úgyszólván kimerültek, szórakozásból a testi munkához fogtak. — Pál dicső példáját követve: díjtalanul szolgálták egyházukat s munkálták a munkálják annak javát igaz lelkesedésből, a mire csak ideális eszmékkel foglalkozó egyének képesek. — S hogy a közvetlen övéik fenntartását, szeretteiknek biztosságát s jólétét is biztosítsák: a legfárasztóbb és legkimerítőbb munkához is jó kedvvel fogtak s végezték azt egész lélekkel. — Küzdöttek a tudomány fegyverével és pedig dicső csatát küzdöttek; mert ott találjuk a legkitünőbb paedagogusok soraiban, ott az egyházi téren stb. a magyarországi ág. hitv. evang. lelkészeket, tanárokat és tanítókat. — Tudtak őseink nélkülözni, túrni és szenvedni nem fanatizmusból, — hanem a valódi ker. szellem hatotta őket át s ragadta a dicső tettek mezejére. — És az áldozatok! . . . Óh mily fénypontok ezek egyházunk multjában! . . . Iskolára, templomra, árvaházakra, szeretetházakra: ezeket sőt százezreket — — — milliókat tudott előteremteni a valóban evangyéliumi szellem akkor, midőn a szent hitre utalt egy lelkesült emberbarát, ki ez vagy ama szent ügy érdekében szavát emelte fel.

És a haza! . . . ? . . . az imádva szeretett hazának felszentelt oltárán ott füstölgött a fiúnak vére az apáé mellett, — egymást védve harcoltak, győztek vagy buktak el a szerető kebelek! . . . a falusi evang. magyar papné maga vezette elő az istállóból férje számára a már felnyergelt lovat, s hó feleség-csókjával avatta fel az apát a szent küzdelemre, hogy a hazaszeretetet ne csak a házak tetejéről, de a csataménnek hátáról és hirdesse híveinek azon pap, kinek halálát pedig 3—4 gyermek sirathatja s lesz egy előbb jólétnek örvendő család az inség, a nélkülözés, az üldözés martalékává.

A haza akkor azt követelte! . . . S a magyar ág. hitv. evang. ember kötelességét ismerte — s dicsően meg is oldotta.

Nem emlétek neveket: de, ha elolvasod e sorokat s evangélikus őseidnek előtted bizonyynyal ismert családi történetét emlékedben felmelegítéd: saját őseidnek történetére fogsz ismerni! . . . Mi mindannyian, kik már eljátszottuk az ártatlan gyermek játékait, még most is élénken halljuk, ma már hamvadozó apáink elbeszéléseit, melyeket elmondtak azért, hogy az egyházát és hazáját híven szerető evang. magyarnak tettein mi is tette serkentettünk S ha jó apáink könnyezve emlékeztek meg hű barátaikról, kikkel ők is együtt zörgették a zsarnokságnak rablánczait: ékesen szóló néma fájdalomuk elragadott s fájlaltuk, —

hogy a harc zajaiban mi is részt nem vehettünk, hogy a szent földet, melyet hazánknak nevezünk vértünkkel mi is nem öntözhattük: testvéreinknek javára, üdvére.

Halljuk azonban még ma is a komoly intó hangokat: „Eljő fiam még ez idő, s tán más harcot, de hazáért harcot vívni te is köteles és kénytelen leszel!”

E hangokat hallja velem együtt mindenki, a ki kegyelettel függ ősei emléken, a ki valóban evangélikus s őszintén tudja szeretni a földet, melyen bölcsőjét ringatták, melynek kebelében nyugosznak szerettei s fog egykor megpihenni ő maga; — hallja, a kinek lelkében a keresztyén erények számára szent oltár van építve, — a ki — — — nem akarja, hogy a reá váró kisebb vagy nagyobb kötelességeket, helyette, más végezze el!

Ezen eszme-futtatás **reánk** tartozik!

Lássuk most már röviden: mit akar az „E. M. K. E.?” — Semmit egyebet, mint a mi — szent törekvéseinkben segítségünkre akar lenni, gyámolítani akar! . . . Azt, a mit az egyes keresztyén felekezetek (ha az evangyéliom alapján vannak), saját, specziális céljaik mellett (mert ilyeneknek is kell lenni!) érvényesíteni kevésbé képesek, ezen egyesület: nem az egyes felekezetekkel szemben, sem ezeknek rovására, se nem ezek mellőzésével, hanem velük együtt, velük egyetértve megtesz és kiváló gondjának tart.

Az egyesület munkaprogramjában ugyanis kijelentette, hogy: a felekezeti iskolák segélyezésére kiváló gondot fordít és súlyt fektet, még pedig mindig a megfelelő egyházi főhatóság előleges megkérdezése mellett; nem különben gyámolít oly egyházi egyéb intézményeket is, melyeknek fejlődése a közös haza jólétének és felvirágoztatásának munka-körébe vág.

Már most tegyük szívünkre kezünket s kérdezzük önmagunktól: szabad-e nekünk egy ily szent intézmény iránt közönyösséget tanúsítanunk?! . . . Szabad-e az ezen egyesület érdekében hozzánk menesztett felhívásokat agyonhallgatnunk?! . . . Szabad-e azzal védekezünk, hogy mi magunk is szegények vagyunk?! . . . De különösen szabad-e azon áldásokat, melyeket egy ily intézmény esetleg a mi előnyünkre is szétáraszt, elfogadnunk s nem kellene-e arczpirulva néznünk annak felvirágzását, ha annak fáradaimaiból, a munkából, az áldozathozatalból a magunk részét ki nem vettünk?!

Még egyet! A magyarországi ág. hitv. evang. egyházközönség részéről még eddig vajmi kevés, hogy ne mondjuk semmi sem történt az „Erdélyrészi Magy. Közmiv. Egyesület“ érdekében. Ne mond ez egyesület felhívására szeretett testvérem, hogy: „de hisz ti ott a királyhágón túl vagytok, csináljátok dolgaitokat s intézzétek el ügyeiteket magatok!” . . . oh, ne mond! . . . E tekintetben bátor vagyok csak azt kérdezni: léteznék-e az ág. hitv. evang. egyház kebelében Magyarországon sok nagyszerű és üdvös intézmény, ha a testvéri szeretet áldó szelleme közre nem

működött volna, ha p. o. egy Guszt.-Ad.-egylet azt még külföldi pénzzel is meg nem teremtette volna?!... Volna-e a felső-lövői híres képezde és még sok más?! Alig hiszem! Azután meg, volt idő, a mikor a Rákócziak ledöntötték a válaszfalakat, mert a két ország-rész egymásra utalt gyermekeinek közös, szent czélok-ért való, akár fegyver- akár szellemi harczában egyiknek kell lenniök.

Vége pedig hangsúlyozni kívánom azt, hogy az „Erdélyrészi Magyar Közmívelődési Egyesület“ politikát egyáltalában nem üz, hanem főtörekvése az, hogy beszéljen bármily nyelvet is a gyermek anyjával: de legyen jó magyar állampolgár, legyen jó magyar hazafi.

Kérünk ezért titeket, kik tehetek érettünk valamit, hallgassatok meg!... Ti főtisztelendő és nagyságos evang. püspökök, — ti méltóságos, nagyságos és tekintetes felügyelők, — ti nagytiszteletű esperesek és lelkészek!... Ti reátok hallgatnak a hívek, ha szözlötök; követnek titeket, ha előlmentek!!!...

Kossuth is egyházunk gyermeke, — s mi méltán büszkéek vagyunk erre: ő példát adott!...

Turcsányi Gyula D.,

evang. lelkész, mint az együletnek egyik szerény uapzámosa.

Apróságok.

A szombathelyi egyházmegyében augusztus 23—26-án főpásztori kegyes intézkedés alapján, papi szent gyakorlatok voltak. Ha vannak katonai gyakorlatok — mért ne lehetnének papi gyakorlatok is? Furcsa a dologban legfeljebb az, hogy e szent gyakorlatok három napi időtartamra terjednek. Tovább ki nem birták tán a szent atyják a kánikulai melegben? — Lám mi azt hittük, hogy a papnak a szent gyakorlatokban folytonosan foglalatosaknak kell lenniök. Tévedtünk. Isten bocsássa meg ebbeli tévelygésünket!...

* * *

XIII. Leo ő szentsége minden új misésnek, a midőn új miséjét mondja vagy éneklí, valamint valamennyi vérrokonainak a 3-ik fokig, ha e misén jelen vannak teljes búcsút a többi jelenlevő híveknek pedig 7 évi búcsút ugyanannyi quadragenssel engedélyezett. Milyen boldogság, új misésnek lenni! de még a misén jelen is lenni, vagy a vérrokonokhoz tartozni!

„Ez is közeledés a katholicizmushoz“ ily cím alatt közli a Rel. azt a rá nézve örvendetes hirt, hogy a bádeni generalsynode halottak napjának behozatalát határozta el. Hogy úgy örül a Rel. ennek a közeledésnek, hát figyelmeztetjük, hogy voltak nekünk eddig is érintkezési pontjaink a katholicizmussal — templomok, papok — sőt püspökök is; csak hogy némi eltérés nem tagadható el a kétrendbeli dolgok között — így hát különbség okvetlen lesz a kath. és evang. „halottak napja“ közt is. — Azonban köszönjük a figyelmeztetést mi magyarok, s jó lesz megtartanunk, — hogy óvatosak legyünk a kath. ünnepek megtartásában, mert ezzel lám árthatunk magunknak!...

— — —

NEKROLOG.

A jolsvai ág hitv. evang. egyházat s vele együtt a gömöri evang. esperességet nagy veszteség érte. Klasszikus műveltségü s nagy tudományú lelkésze nt. **Hoznek János**, a nagy népbarát s rendíthetlen hazafi f. é. augusztus hó 25-én életének 70. évében régebbi májbaja okozta belső elvérzésben jobblétre szenderült.

Született 1816. szeptember 29-én a Rimaszombat melletti Felső-Pokorágyon, hol atyja néptanító volt. Már zsenge gyermekkorában képzett atyja részéről gondos nevelésben részesült. Gimnásiumi tanulmányait Osgyánban, majd Lőcsén végezte, hol benső hivatás érzetét követve a theologiai tanfolyamot is látogatta s 1839. a candidaticumi vizsgálatot szép sikerrel megállotta. Érezve, hogy további kiképzetéséhez nagy családdal megáldott édes atyja részéről anyagi támogatást alig remélhet, Bánrénvén a Feledy családnál nevelői állomást foglalt el, melyet a család általános megelégedésére s környezetének szeretete mellett négy évig töltött be. — 1843. tudományoszomjas lelkének ösztönzésére, szorgalmának megtakarított gyümölcseivel Németországba ment s szakszerű kiképzetésére véget a hallei egyetemen két évet töltött.

Hazájába visszatérve a sajó-gömöri algymnasiumhoz igazgatótanárul hivatott meg, mely állásban lelkiismeretes szakavatottsággal öt évig működött. Itt 1847. meg is nősült, nőülvevén a rima-szombati evang. lelkésznek fenkölt szellemű, igazi papnéi lelkületű művelt leányát Szomor Juliannát, alapját vetve meg nyugodt, boldog családi életének.

1850. a murány-hosszúréti egyház rendes lelkészének választotta meg, a hol hiveitől szeretve 6 évig folytatta áldásos működését. 1856. a jolsvai egyház hívta meg nt. Ferjencsik Sámuel halálával megüresedett lelkészi állomásra, melyben mély vallásos hitbuzgósággal, lángoló igaz hazafiúi érzellemmel, emberbaráti érző szívvel s mindenki irányában tanúsított atyai jóindulattal halála napjáig, tehát teljes 30 éven keresztül híveitől szeretve s tisztelve működött.

Temetése folyó évi augusztus-hó 27-én úgy a helybeliek, mint a vidék számos tisztelői hitfelekezeti különbség nélkül való általános részvéte s a Jolsván állomásozó gömöri 51. honvéd-zászlóalj tisztí karának testületi kivonulása mellett ment véghez. Gyászbeszédet nagytt. Terray Gyula, süvetei lelkész-főesperes Philippi I, 21. — alapján tótul, — nagytt. Bartholomeidesz László, csetneki lelkész-alesperes I. Korinth. IV, 2 alapján magyarul mondtak, a fájdalomtól meghatott igazi elismerés hangján méltatván az elhunyt nagy érdemeit, melyek köztiszteletet, becsülést és szeretetet vtvak ki számára.

Ezen tisztelet- és szeretetnek s az elhunyt iránt érzett hálás kegyeletnek szóló tanúbizonysága volt a koszorúnak azon nagy halmaza is, melyet érczkoporsóját: egyháza, a tantestület, az izraelita közönség, gyermekei, unokái, Remenyik Ede, egyházi felügyelő és családja, Madarász és családja s számos más helybeli és vidéki tisztelője diszítették.

A vigasztaló Szent-Lélek enyhítse a megszorodott család mélyen sebzett szívének fájdalmát, vezérelje a meg-

boldogult szellemében az elárvult egyházat; a buzgó, lelkiismeretes lelkész porladó hamvai felett pedig az örök béke anyyala lebegjen!

B. E.

B E L F Ö L D.

Püspöki egyházlátogatás Szepes-Iglón. — Főt. Czékus István tiszakerületi ág. hitv. evang. püspök úr a törvényes egyházlátogatást az iglói egyházközségben, annak főgymnasiumában, elemi és polgári iskolájában június 17—30-dik napjain méltóságos Breuer Sándor esperességi felügyelő nagytt. Justh Samu István strázσαι lelkész s alesperes és Dianiska András lőcsei lelkész s egyházlátogatási jegyző, valamint az iglói evang. egyházi és iskolai elnökségek s igazgató urak jelenlétében, illetve közreműködésével, megtartotta.

Június 17—26-kán az érettségi vizsga, az önképző körök örömnépelye, a gymnasium nyilvános díszvizsgái és évváró ünnepélye megtartatván, erre a gymnasiumi vitáció következett. Az érettségi vizsgát letette jeles eredménnyel 10, jó 15, elégséges 18 s elégtelen eredménnyel 9 tanuló, ezek közül egy véglegesen elutasítatván, 8 tanuló a szeptember 11—15-kén Iglón tartandó javító- és pótérettségi vizsgálatokra utasítatott. Főtiszt. püspök úr, ki már érkezése napján örömmel vette tudomásul, hogy az iglói egyház a megváltozott anyagi viszonyok között is állami segély nélkül protestáns önkormányzati alapon kívánja fenntartani virágzó főgymnasiumát, azon meggyőződésének adott kifejezést, miszerint ezen középiskola az oktatás és nevelés szempontjából is az állami tanintézetekkel egyenlő színvonalon áll. — De nagys. dr. Hunfalvy János budapesti egyetemi tanár úr is, — ki mint kormánybiztos résztvett, utalván a német és a klasszikai nyelvek nagy fontosságára, a minden nemes, jó és szép iránti lelkes érdeklődésre és a humanisztikus műveltségnek az életre kiható jelentőségére, saját tapasztalataira alapított azon meggyőződését fejezte ki, hogy a tanári kar teljes buzgósággal, alapos szakképzettséggel és lankadatlan kitartással törekedett az ifjúságot azon színvonalára emelni, mely az érettségi vizsgánál elő van írva.

Az iglói főgymnasium hazánk leglátogatottabb protestáns középiskolái közé tartozik; mult tanévben is 138 ág. hitv. evang., 126 helv. hitv. evang., 125 róm. kath., 15 gör. kath. és 52 izraelita vallású, összesen 456 tanulója volt. Az évváró ünnepélynél Zimann János igazgató úr szokott ékesszólással előadott hosszabb beszédben beszámolt a lefolyt tanév főbb mozzanatairól s úgy ő mint püspök úr a köztiszteletben álló Pákh Károly tanár úrnak most bevégzett 30 évi sikerdús s érdemes működéséről hálás elismeréssel s áldáskívánattal megemlékezett. A volt algymnasiumnak fejlődése, gyarapítása s nyolcosztályu felső gymnasiummá kinövése főképen az iglói egyháztagok áldozatkészségének, — mely már 1853-dik évben gyűjtés útján 26,000 frtot eredményezett, valamint a lelkes előljáróknak s egyes kiváló jóltevőknek és pártfogóknak köszönhető. — Ezek közt az áldott emlékezetű Trangons József és Lajos testvérek, kiktől az iglói egyház s iskola 150,000 frtnyi értéket képviselő adományokat és hagyományokat kapott, első helyet foglalnak el. Azok hamvai fölé a hálás egyház-

község az iglói temetőben szép két emlékszobrot emelt, — melyeken ezen versek olvashatók: Trangons Lajosnál „Steh' Wand'r'er still, doch frage nicht die Steine, Wie er gelebt, was er gethan? Frag' Igló's evangelische Gemeinde Und wandle treu auf gleicher Bahn.“ Trangons Józsefnél „Mich Kinderlosen findet Ihr im Staube, doch meine Werke suchet, wo der Glaube Und wo die Lehre wohnt; — da will ich leben! Dem Vaterlande will ich Kinder geben.“ — E nagy jóltevők élethiven talált s olajban festett arczképei a főgymnasium nagy termét díszítik. Az 1865-dik évben a tanulók száma meghaladta már a 300-at és a szűk tanuszobákban napról napra terhesebbé vált a tanítás; 1866-ban az egyházi közgyűlés elhatározá a gymnasiumi épület átalakítását, — az 1872-dik évben a nagy tornacsarnok is a gymnasium telkén felépült. Mind ezen építkezések, daczára annak, hogy a városi község az építő-anyagok tekintetében tetemes segítségére volt az egyháznak — ezerekbe kerültek; de épen ezen áldozatok által emelte az egyház a gymnasiumot külső berendezésére nézve a hazai elsőrangú középtanodák sorába s szerzett magának soha el nem muló érdemeket a protestáns köznevelés körül.

Ezen elismerésnek a főtiszt. püspök úr is szívélyes kifejezést adott, midőn a czélszerűen berendezett nagy értékű természettani és természetrajzi muzeumot és régi-ségtárt, az egyes osztályok tantermeit és a tornacsarnokot, továbbá a nyomtatott címjegyzékekkel ellátott, nagyszerű főgymnasiumi könyvtárt és az ifjúsági könyvtárakat, a rajztermet s az abban lévő taneszközöket, a numismatikai gyűjteményt és a levéltárt személyesen megsejmelte s az ezeket kezelő tanár uraknak ebbeli fáradságos és sikeres működésükért köszönetet mondott. A gymnasiumi ifjúság vallásos vezetésére nézve öröndetes tudomásul vétetvén, hogy a tanulók a templomban három külön helyen ülven, minden vasárnapon a felügyelettel megbízott hat tanár urakkal együtt az isteni tiszteletben részt vesznek. ajánlatott egyszersmind, miszerint az úri szent vacsora október és május havában az ifjúság részére s október 4-én a király Ő Felsége nevenapja az istenisztelet együttes látogatásával tartassék meg. Jelenleg az iglói ágost. hitv. evang. főgymnasiumnál ezen tanerők protesztáns buzgósággal s szakképzettséggel működnek: Zimann János igazgató, Pákh Károly, Kuntz Ödön, Jeszenszky Pál, Guhr Márton, Kóvi Imre, Geyer Gyula, Payer Jenő, Roth Márton, Fischer Miklós, Vandrák Gyula, Marcsek Andor, Schermann Samu tanár urak.

Június 24-én az illésfalvi leánygyülekezet egyházlátogatása megtartott. A tót nyelvű rövid istenisztelet után, melynél Adriányi Adolf segédlelkész hosszabb imát, a püspök úr pedig beszédet, liturgiát s áldást mondott, a 7 fiú és 20 leányból álló iskolai ifjúság megvizsgáltatván, püspök úr megelégedésének adott kifejezést úgy a gyermekek mint Zimány Mór levita-tanítóval szemben, buzdítván őt egyszersmind további kitartásra s arra, hogy az egyházi énekekre kiváló súlyt fektessen s ez által a házi isteni tiszteletet s az evangéliumi kegyes-érzületet ezen leánygyülekezetben előmozdítani igyekezzék.

Illésfalva (Villa sperarum, Speradorf, Villa ursi, Bärensdorf, Iljašovce) egykor a XXIV. szepesi királyi városok fraternitásához mint önálló német nyelvű anyaegyház tartozott. Az üldözések sötét korában oly annyira puszt-

tult, hogy városi jellegét s anyanyelvét elveszítette s egyszerű faluvá lett. Az 1553—1672. években 13 önálló lelkésze volt; 1704. év óta a szomszéd szepes-sümeghi (szmizsáni) evang. lelkészek Quitkovics Tóbiás és Böhms János Dávid itt is hirdették az Isten igéjét. A későbbben fából épült imaházban ismét mint illésfalvi lelkész vezette egy ideig az isteni tiszteletet Roth Jakab, kinek hivataloskodása alatt Illésfalván 1709 évi október 28-án Schwarz János superintendens egyházi látogatást, — Buchholz György tanúsága szerint pedig u. a. évi november 7-én a XXIV. városok testvérszövetkezete közgyűlést tartott. Rothnak Eperjesre való távozásával megszűnt az illésfalvi evang. önálló lelkészek sora s a hajdan virágzó anyaegyház leányegyházzá vált, mely 1863-ig a löcsei ág. hitv. evang. anyaegyházhoz tartozván, Grosz András, Netinaeus Pál, Bordács Pál, Fornét József, Prelauf János, Hlavacsek Mihály, Toperczer János Lajos és Gretzmacher János lelkészek gondozása alatt állott. 1863. óta pedig Iglóhoz tartozik, hol Fábry János lelkész-főesperes alatt néhai Kellner Károly Jeszenszky Pál tanárok s kisegítő tót lelkészek, valamint a jelenlegi káplán által a tót hívek számára minden hó első vasárnapján s a sátoros ünnepek 2-dik napján tót nyelvű istentisztelet végeztetik. Hitrokoni szeretet által indítatva 1874-ben az iglói anyaegyház Illésfalván alkalmas telket és házat vett 6100 frtért s ezt tanítóknak berendezvén, a leányegyháznak minden haszonbér nélkül iskola- és imaházul engedte át. Az 1878-ban Iglón elhalt Jochmann Márton szabómester végrendeletileg Illésfalváról mint születési helyéről is megemlékezett s ennek iskolai czélokra 2000 frtot hagyományozott. A commassatió alkalmával az iskola vagyona 5 holdnyi földdel szaporodott. A helyi község az evang. tanítófőzetéséhez évi 100 frttal járul. Az iskolai alap múlt évi jövedelme kamatokból 98 frtot s adakozásokból 56 frt 66 krt tett, kiadása pedig 114 frt 41 kr. volt. Némely intézkedések megtétele után püspök úr hatásos intést s buzdítást intézve a hívekhez, hogy az evangyéliumi lelkületet, testvéri szeretet és egyetértést magok közt ápolják s szent hitüket kegyes vallásos-erkölcsi élet által érvényesítsék őket az Úrnak szent oltalmába ajánlotta.

Junius 26-án az iglói anyaegyház pénztára, számadásai, kötvényei sat. tételről tételeire átvizsgáltatván s a legjobb rendben találtatván, főtiszt. püspök úr örömmel vette tudomásul az egyház pénzbeli vagyonának az 1866. évi egyházlátogatás óta 72,658 frttal való szaporodását s annak jelenlegi 228,321 frt 34 krnyi állását. Azonkívül az egyháznak 6 nagy háza van.

Junius 27-én az ünnepi diszt öltött s izlés teljesen felékesített iglói templomban az ünnepélyes istentisztelet a helybeli lelkész-főesperes úrnak püspökileg előirt szentírási szöveg alapján alaposan s klaszikus nyelvezettel kifejtett épületes s melegen buzdító szent beszédje, az iglói dalárda megható közreműködése s a püspök úrnak szokott határozottságú, hathatós és szívekhez szóló főpásztori szövege s áldása mellett megtartatott. Erre az egyházközségnek a lelkész úr által készült s kitünően szerkesztett törvénye a hívek általános érdeklődése mellett olvastatott fel. A történeti adathalmazból a következőket kiemelendőknek tartjuk:

Szepes Iglón (Neocomium, Neoforum, Nova Villa,

Iglovia, Neudorf, Spisská Nová Ves.) mely az 1876-ban feloszlott XVI. szepesi városi provinciának székhelye volt s jelenleg rendezett tanácsú XVI, szepesi királyi korona- és bánya-város, már 1529-ben Fischer András Luther szellemében tanított és miután 1548-ban Leutscher György békés úton a reformációt behozta, az iglói evang. egyház 120 éven át épületeinek háborítlan birtokában és szabad vallásgyakorlatában maradt. Lubomirszky Staniszló azonban 1671-ben fegyveres erővel megjelent Iglón s 300 fegyveres polgárok sikertelen ellenállása után elvette az evang. tót templomot s azt a piarista szerzetnek adta át. Az 1674-dik évben a nagy német templom, iskola s paplak, szántóföld és jogositvány elvétetett az evang. egyházközségtől s reá nézve a kegyetlen elnyomás és üldözés hosszú ideje következett; — 1694-ben megengedtetett az evangélikusoknak magán telken faimházat építeni de lelkész választásra csak is 1706-ban kaptak engedélyt. Brühl Henrik grófnak a lengyel udvarnál való hatalmas és jóakaró befolyása folytán nagyobb mérvű szabadságot nyertek. Mária Jozefa lengyel királynő szinte kegyesebb eljárást kezdett követni s némely kérelmeket teljesítette; végül Poniatovszky Kázmér mint ellensége az evangélikusok minden üldözésének a szepesi XIII. városbeli protestánsokat megerősítette mind azon szabadságok és jogok használatában és élvezetében a melyekkel a szomszédos szepesi szabad királyi városok Lőcse és Késmark a magyar korona alatt birtak. A szepesi XIII. városoknak 1772-ben történt Magyarországra való visszakebelezése után az iglói evangélikusok sok egyházi szabadságai ismét tetemesen megrövidítettek, míg a felvilágosodott és ember-szerető II. József császár türelmi parancsa folytán ezen egyházközségnek eddigi sanyarúságai mindinkább megszűntek s lelkészei minden egyházi cselekvényre és saját egyházi anyakönyvek vezetésére feljogosítottak.

Utastítás. A dunántúli evang. egyházkerület tanítói számára, dr. Széll Lajos „Életmentés és egészségtan“ című tankönyvének iskolai használatára vonatkozólag. — Tréfert A. m. k. vallás és közoktatásügyi minister, kinek köznevelési principiuma: a magyar népet vagyonos, intelligens és egészséges néppé neveltetni, az utóbbi időben jónak látta a különben megsokszorozott tantárgyak számát a népiskolákban egy újabb tárggyal szaporítani. E tárgy „Életmentés és egészségtan“ dr. Széll Lajos nyomán.

Az evang. egyház soha sem zárkózott el a czélszerű nevelés módszere elől; sőt nem egyszer maga volt az uttörők között. Különben pedig, a mi a nevelés terén előtte czélszerű és sikeresnek bebizonyult, mindég odaadással követte.

Ha még is Vasvármegye nemes intencziójának megfelelő intézkedését, mely nevezett tankönyv használatát a maga körében kötelezőnek elrendeli, s erről dunántúlt értesíti; a dunánt. ev. egyházkerület f. év július 29-én Kőszegen tartott közgyűlése nem tartotta a maga egészségben ajánlhatónak, a formahibákon kívül azon indok vezette, mert nem volt tisztában magával a könyv használhatóságát illetőleg. Ez okból megbizta alulírt bizottságot, hogy a szóban levő könyvet megbírálván, dolgozzon ki idevágó „Utastítás“-t, s azt az egyházkerület tanítóival „mihez-tartás“ végett közölje.

Ez érdemben a következőket véleményezzük:

Dr. Széll Lajos „Életmentés és egészségtan“ című pályanyertes művét az iskolai tantárgyak túlhalmazottsága miatt népiskolai használatra a következő beosztással ajánljuk:

a) 9—11. lapon tárgyalta tartalmát (levegő—világosság) előadás közben foglalja a tanító a természettan anyaga alá;

b) 13—25. l. (lakás—körömápolás) tegye a beszéd- és értelemgyakorlatok tárgyává;

c) 26—39. l. (táplálék—konyhaedények) ossza be a gazdaságtan és konyhakertészetbe;

d) 40—44. l. (étkezési szabályok—testgyakorlatok) tollba mondott írásgyakorlat idején értékesítse;

e) 45—47. l. (az érzékszervek—bőr) tárgyalja a természetrajz alatt;

f) 48—82. l. (szokás—védhimlőoltás) tartsa fenn az elemző olvasatát (=olvasás tárgyalással) idejére az V.—VI. osztályban. — Mégis ismételtetve az egészet, oktassa benne az ismétlő tanköteleseket.

Addig is, míg legközelebb az egyházkerület a népiskolai bizottság eme véleményes jelentését, akár szankcionálja, akár pedig módosítja, „alkalmazkodás“ végett „utasításunkat“ közöljük a t. cz. tanító urakkal.

Kelt Pápán 1886. augusztus-hó 20-án.

A dunánt. ker. népisk. bizotts. nevében:

Dr. Berzsenyi Jenő,
vil. eln.

Bognár Endre,
egyh. eln.

VEGYESEK.

— **Ő felsége a király az egyházas-hetyei filiának** (Hegyes-Kis-Somló — Vasm. filiája) iskola építési czélokra 100 o. é. ftot adományozott.

— **Diósgyőr** anyaegyházzá alakulása teljesen befejeztetett. Első rendes lelkészévé augusztus hó 29-én tartott választó közgyűlésében egyhangulag megválasztotta a miskolci gyülekezet tudományos műveltségű, buzgó segédlelkészet **Nemes Károlyt**. Ugyanez alkalommal tanítónév **Kovács Sámuel** sajtó-kazai tanító lett megválasztva. Isten áldása nyugodjék a gyülekezeten és tisztviselőin!

— **Orosházi ág. hitv. evang. egyház szőlőbéli iskolája** elkészült s a csinnal és izléssel épített iskola díszére válik úgy az egyháznak, mint dicséretére építőinek. Tegnap vette át az evang. egyházi igazgatóság t. Tavaszi János felügyelő úr élén a díszes új iskolai épületet, mely az alapvetéssel és melléképületeivel együtt 3276 frt 80 krba került. Adja az ég, hogy a műzsák e kellemes tanyája a szülék öröme, az egyház és község javára minél számosabb növendéknek adjon szellemi és erkölcsi alapos képezést.

— Beküldetett: „**A szabadkőmivességről**“ írta Gyurátz Ferencz evang. lelkész Pápán, 1886. (ára?) Ezen szakavatottsággal s az egyház iránt hő szeretettel írt rőpiratot melegen ajánljuk a tárgy iránt érdeklődők figyelmébe. — „**Bibliai történetek**“ írta Turcsányi A. M. I. rész, ára 30 kr. Paedagogikai szempontból helyesen megválogatott elbeszéléseket tartalmazó, czéljának megfelelő modorban tartott tankönyv az elemi iskolák tanítóinak figyelmét nagyon megérdemli.

— **A bányakerület a f. é. október 8-án s következő napjain tartja közgyűlését** Budapesten. Október 7-én dél-

utáni 6 órától megtartatik az előtanácskozmány a szokott helyen. Október 10-én lesz offertoriummal egybekötött gyámintézeti istenitisztelet d. e. 11 órekor. Szónoka nt. Horváth Sándor pesti magyar pap. Befejezésül gyámintézeti közgyűlés.

PÁLYÁZATOK.

A **váczi ág. hitv. evang. egyháznál** a kántortanítói állomás betöltésére pályázat hirdettetik:

Kötelességek: a népiskola I.—VI. osztályának tanítása, orgonálás és énekvezetés. Tannyelv a magyar.

Javadalom: 320 frt készpénzben 4 öl fa, 4 $\frac{1}{2}$ hold szántóföld, szabad lakás, mely két szoba, 1 konyha és fakamrából áll. Minden növendék fizet 2 frtot, temetés után 1 frt jár.

A kellően felszerelt folyamodványok f. évi szeptember-hó 30-áig alólirotthoz küldendők. — Az állomás azonnal elfoglalandó.

Tornyos Pál,
ev. lelkész.

Pályázat segédtanítói állomásra. — Alulírott segédtanítót keres, ki a törvényes kellékeken kívül a magyar, német és tót nyelvben jártas, nemkülönb az éneken, és az orgonát kezelni tudja, — kötelessége leendvén a tanítót mindenben helyettesíteni, a miért teljes ellátás (lakás, élelem, fűtés, mosás) és **100 frt.** díjban részesül. Azonkívül jó alkalom kínálkozik mellékeresetre. Pályázók okmányaikkal felszerelt jelentkezéseiket tiszt. Farkas Gejza evang. lelkész úrhoz — Nagyszombat — czimezzék. **Wesster Samu,** nagyszombati evang. kántortanító.

A **selmeczbányai ág. hitv. evang. tót egyházban** egy kántortanítói állomás jövén üresedésbe, arra ezennel pályázat hirdettetik.

Javadalmi: 650 frt fizetés havi részletekben; — lakás: 2 szoba, konyha, éléskamra; stóla.

Kötelességek: az iskola vezetése és a kántori teendők elvégzése. A tannyelv tót-magyar. Rendes tanító véglegesen, segédtanító vagy kezdő egy próbaévre választatik. — Személyes megjelenés, saját költségen, kívánatos.

Kellően felszerelt folyamodványok, a folyamodó egészségi állapotára vonatkozó orvosi bizonylattal folyó évi szeptember-hó 25-éig a tót lelkészi hivatalra czimzendők.

Hrencsik Károly,
lelkész-főesperes.

A **rozsnyói evang. egyház, kerületi felsőbb leányiskolájának** női munkatanítónői állomására 300 frt évi fizetés és lakás mellett pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak ág. és ref. hitvallású, a német nyelvben jártas és házi ipari munkatanítónői oklevéllel bíró tanítónők, kik kellőleg felszerelt és arcképpel ellátott kérvényüket folyó év szeptember-hó 12-dikéig Rozsnyóra (Gömörmege) az evang. püspöki hivatalhoz küldjék be.

Rozsnyón, 1886-dik szeptember-hó 1-jén.

Czékus István,
evang. püspök.